

برای برخورد با سارقین منازل هم باید به این نکات توجه کرد

اگر سارقی وارد منزل شود و صاحبخانه با اطلاع از ورود او در جایی کمین کند و غافلگیرانه با چوبی بر سر او بکوبد یا با سلاح شکاری خود او را هدف قرار دهد و موجب قتل وی شود، به رغم تصورات عامیانه مذکور، در چنین مواردی نیز صاحبخانه مسئول پرداخت دیه خواهد بود

اگر سارقی وارد منزل شود و صاحبخانه با اطلاع از ورود او در جایی کمین کند و غافلگیرانه با چوبی بر سر او بکوبد یا با سلاح شکاری خود او را هدف قرار دهد و موجب قتل وی شود، به رغم تصورات عامیانه مذکور، در چنین مواردی نیز صاحبخانه مسئول پرداخت دیه خواهد بود

به گزارش «تابناک» در بعضی از پرونده های قضایی شاهد آن هستیم که به طور مثال، صاحبخانه ای محکوم به پرداخت دیه به سارق شده است! حکمی که ظاهراً عجیب و غیرمنصفانه به نظر می رسد، اما شرع مقدس و قانون، نظر دیگری دارند. آسیب رساندن به سارق در دو وضعیت حضوری و غیرحضوری متصور است. نخست وقتی صاحبخانه برای حفاظت از منزل یا اشیای ذی قیمت خود، اقدام به اموری همچون نصب حفاظ روی دیوار ها می کند و در منزل را قفل می کند و از خانه خارج می شود و دوم هنگامی که با سارقی در منزل خود یا مکانی دیگر مواجه می شود. حال سؤال اینجاست که در هر یک از این وضعیت ها، حد و مرز مقابله و وارد کردن آسیب به شخص سارق به چه میزان است؟

شخصی با انگیزه معمول و طبیعی مراقبت و محافظت از منزل خود، اقدام به کشیدن نرده روی دیوار ها کرده و از آنجا که قصد مسافرت می کند، جریان برق را نیز به حصار فلزی آن وصل می کند. به همین دلیل سارقی که قصد ورود به منزل او را داشته باشد دچار برق گرفتگی و فوت می شود یا اینکه نوک نرده ها را آغشته به مواد سمی کشنده یا آنقدر تیز و برنده می کند که همچون سرنیزه ای جنگی موجب جراحت سارق می شود. شاید در نگاه قضاوت گونه عامه مردم، شاهد چنین عباراتی باشیم که خودکرده را تدبیر نیست... کسی که دزدی می رود هر بلایی ببیند حق اوست... در این اوضاع و احوال باید به هر ترتیبی از اموال خود محافظت کرد.

دکتر محمدجواد آقاباقری حقوقدان و پژوهشگر حقوق جزا و جرمشناسی معتقد است اما واقعیت این است که در صورت فوت سارق، اولیای دم او و در صورت جراحت سارق، خود او می تواند علیه صاحبخانه شکایت کند! البته این فارغ از جنبه کیفری فعل مجرمانه سرقت است، چراکه قطعاً عمل وی مصداق شروع به جرم سرقت بوده و حسب مورد، مجازات خواهد شد.

دکتر محمدجواد آقاباقری حقوقدان و پژوهشگر حقوق جزا و جرمشناسی معتقد است ماده ۱۳۲ قانون مدنی اشعار می دارد: «کسی نمی تواند در ملک خود تصرفی کند که مستلزم تضرر همسایه شود مگر تصرفی که به قدر متعارف و برای رفع حاجت یا رفع ضرر از خود باشد.» لذا هر کس می تواند در ملک خود به صورت متعارف، هرگونه تصرفی داشته باشد؛ لیکن اقدام مالک در مورد اتصال برق به نرده ها، آغشته کردن به مواد کشنده و سرنیزه کردن آنها؛ اقدامی متعارف، منطقی یا ضروری نبوده و پیش بینی وقوع خطر برق گرفتگی یا جراحت در آن ها قابل تصور می باشد، بنابراین اقدام صاحبخانه به لحاظ بی احتیاطی رخ داده، غیرقانونی بوده و مشمول پرداخت دیه است.

البته اگر اقدام به نصب تابلو های اخطار همانند «خطر برق گرفتگی» کند به نحوی که مشهود باشد، طبق قاعده تحذیر، مسئولیت متوجه خود سارق خواهد بود مگر اثبات کند که رؤیت نکرده است.

مثال دیگری که می توان اشاره کرد، کندن چاه است که اگر پشت در خانه حفر شود، به قصد آنکه وقتی سارق وارد می شود داخل آن بیفتد؛ همانند موارد قبلی بوده و به لحاظ غیرمتعارف بودن آن، محکوم به پرداخت خسارات وارده به فرد خواهد بود، اما اگر همین چاه را در محل متعارفی از زمین خود حفر کرده باشد، اگرچه درپوشی روی آن نگذاشته و علامتی هم نزده باشد، مسئول نخواهد بود.

ماده ۵۰۸ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ بیان می دارد: «هرگاه شخصی یکی از کار های مذکور در ماده (۵۰۷) این قانون (حفر گودال یا قرار دادن چیز لغزنده یا...) را در ملک خویش یا مکانی که در تصرف و اختیار اوست، انجام دهد و سبب آسیب دیگری گردد، ضامن نیست.»

در روایت زراره در صفحه ۱۷۹ از جلد ۱۹ وسائل الشیعه آمده است که امام (ع) فرمود: «اگر شخصی در ملک خودش چاه

بکند و کسی در آن بیفتد ضامن نیست که این حاکی از لزوم وجود عنصر تقصیر در ضمان سبب است.»

اگر سارق وارد منزل شود و صاحبخانه با اطلاع از ورود او در جایی کمین کند و غافلگیرانه با چوبی بر سر او بکوبد یا با سلاح شکاری خود او را هدف قرار دهد و موجب قتل وی شود، به رغم تصورات عامیانه مذکور، در چنین مواردی نیز صاحبخانه مسئول پرداخت دیه خواهد بود یا اینکه در خیابان، مورد کیف قاچی قرار گیرد و با تعقیب سارق، ماشین خود را با سرعت زیادی به او بکوبد و منجر به فوت کیف قاچ شود.

مواجهه حضوری با فردی که مال او را مورد هجوم قرار داده، موضوع دفاع مشروع را به میان می آورد که طبعاً قواعد آن از جمله ضرورت داشتن رفتار ارتكابی برای دفع تجاوز یا خطر و نیز ممکن نبودن توسل به قوای دولتی بدون فوت وقت که در ماده ۱۵۶ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ بدان اشاره رفته، می بایست رعایت شود.

در بحث فقهی دفاع مشروع نیز صحبت از الأسهل فالأسهل و رعایت تناسب و درجات دفاع شده است. بر این اساس اگر بتوان با کشیدن فریاد، یا پرتاب سنگی به سمت او، موجب فرار سارق از خانه شد، این بر سایر مراحل شدیدتر و غلیظ تر دفاعی اولویت دارد.

باید بدانیم که سارق، مرتکب جرمی شده است که مجازات آن طبق قانون مشخص شده و لزوماً سلب حیات نمی باشد! لذا اطلاع از حد و مرز های قانونی به منظور مقابله با دزد، ما را از جایگاه شاکی به متشاکی تنزل نخواهد داد.